

Bratovska ljubezen.

Ivan in Josip sta bila pólubrata. Ivan je izgubil mater, ko je bil komaj štiri leta star; a zdaj je bil v petnajstem letu svoje dóbe, krepkega telesa in prava očetova podpora. Najlepše na njem pa je bilo to, da je bil mirnega in dobrega srcá. Svojega pet let mlajšega bratca je odkrito-srčno ljubil.

Ali čudno! Josip, ki je bil bolj slabotnega in drobnega telesa, ni imel mirnega Ivana rad; dà, še celó sovražil ga je. Oče in mati sta Ivana zeló ljubila ter neposlušnega in ošabnega Josipa večkrat opominála, naj bi posnemal starejšega brata. A bilo je vse zamán! V Josipovem srci je sovrašтво tem bolj kípelo, čim bolj je spoznal, da stariši njegovega pólubrata ljubijo. Nagajal mu je, kadar in kjer koli je mogel. Ivan ga je večkrat vprašal, zakaj ga neki takó sovraži?

„Ker ti mene sovražiš,“ odgovoril mu je Josip.

„Kakó je to mogoče, da bi te jaz sovražil? Kje sem še pokazal svoje sovrašтво do tebe?“

„Vem, vem, da si ti vselej nedolžen; samó jaz sem vsega kriv! Ali povej mi vender, kakó je to, da imajo oče tebe rajši nego li mene?“

„Tega jaz pač ne ve vem, Josip, ali imajo mene rajši ali tebe, vender pa mislim, da imajo obá enako radi. Tebe le zato večkrat svaré, ker ne hodiš rad v šolo, se rad potepaš in izogiblješ vsacega dela.“

„Kaj bom neki jaz delal!“ kričí Josip. „Morda naj drva cepam, ali naj orjem in sejem? Há, há!“ smeje se porugljivo.

„Tega nè!“ odgovori mu Ivan mirno. „Ali druga laža dela bi lahko opravljal, n. pr. živino pasel, ali jej pa domá krme pokladal, materi drva v kuhinjo nosil in kaj tacega. Ako pa nimaš nobenega dela, lahko bi kaj koristnega čítal in se učil.“

„Dà, dà! pa jaz vender vem, zakaj mene oče nimajo takó radi kakor tebe. Čuj! samó zato ne, ker me ti pri njih opravljaš in lažeš o meni. Takó je! Jaz vem, vse vem!“ vpil je Josip.

Ivan je bil zeló žalosten, ko je slišal brata takó govoriti. Od njega se je obrnil ter šel na svoje delo; rad bi bil bratu dejansko pokazal, da ga res ljubi.

Bilo je neko nedeljo po póludne. Mati so šli malo k sosedovim, a oče na polje gledat žita in pšenice, ki je ravno dozrévala. Tudi Josipa ni bilo domá. Ivan je bil sam v hiši ter je čítal na bukvice družbe sv. Mohora. V tem hipu mu nek ropot zunaj v kuhinji zadoni na ušesi. Ivan hití gledat, in v kuhinjo prišedši, vídi na tleh sklednik. Posoda, ki je bila v njem, ležala je razdrobljena na tleh.

„Bog moj!“ vzklikne Ivan. „Kdo je to storil?“ Takój odprè kuhinjske duri, ki so bile samó priprte ter pogleda na dvorišče; a na dvoriščí ni bilo nikogar. Zdaj hití k sosedovim po mater. Materi so se solzé vlile po lici, ko ugledajo lepo drago posodo, vso razdrobljeno na tleh.

Pol ure pred večernicami se vrnejo oče domóv, in nekaj pozneje tudi Josip. Oče so bili zeló nejevoljni, ko vidijo in slišijo, kar se je zgodilo.

Obrnejo se k Josipu ter mu rekó: „Josip! to si ti storil! Ti si zeló razposajen in poníglav deček. Povej mi, kje si bil v tem času?“

Josip obrne oči v tla ter za nekaj časa, kakor bi mu užé jok po mislih hodil, odgovori: „Dà, dà, vsega sem le jaz kriv, da-si me še celó domá ni bilo.“

„Kje si bil?“ vprašajo ga oče ostreje.

„Pri Korénovem Juriji.“

„Ali ga res ni bilo domá?“ vprašajo oče Ivana, in ko jim tudi ta pri-trdi, pravijo jezni:

„Mačka vender ne more kaj takega storiti, ker takó visoko ne more skočiti, da-si je stol poleg stal. Kdo je vender to storil?“

Ako bi bili Josipa opazovali, ko so oče blizu sklednika stojéči stol ome-nili, lahko bi bili videli, kako je deček oblédel, a kmalu ga je strah minul in nekako predrzno je odgovoril na očetovo vprašanje:

„Ker je bil Ivan sam domá, on mora znati, kdo je to storil?“

Oče in mati pogledajo Ivana, češ, ali ni morda on posode vrgel na tla.

„Povej nama po pravici, ali ti veš, kdo je to škodo napravil,“ rečejo oče z resnobnim glasom.

Milo je pogledal Ivan pólubrata Josipa, da mu je kri švignila v lice; potem se je ozrl na stariše, rekóč: „Jaz res ne vem, kdo je to storil; jaz tega storil nisem!“ To izgovorivši podedila se mu je debela solza iz modrega očesa po lici. In ta solza je bila znamenje njegove nedolžnosti.

* * *

Tri četrt na dve je minulo, in vsi se odpravijo k večernicam.

„Po Korénovega Jurija grem,“ reče Josip ter otide. Res je šel proti Korénovim, a ondu na voglu jo zavije na drugi pot v gozd. Zakáj pa vender ni šel k večernicam? Nemirna vest v njegovem srci mu ni dala mirú; nekaj mu je vedno oponašala takó glasno, da si deček ni upal iti v cerkev pred živega Bogá. Hotel se je iznebiti tega očitánja in zato je šel v gozd.

Hodil je užé debelo uro po gozdu nevedoč čimú in zakaj. Naposled se je naveličal in se obrnil proti dómu. Zdajci mu pade nekaj na um ter sam v sebi reče: „Ahá! ondu vem za gnezdo; ondu v skalnatej steni so kovački; morda so užé godni, ka-li?“

To rekši, hitro stopa in hiti proti kraju, na katerem je bil globok prepad. Stena se je dvigala naopičeno; na njej ni bilo nobene rastline. Samó na vrhu ob njej je rastel košat grm. Ne daleč od tega prepada je peljala stezá, po katerej so hodili ljudjé iz vási h kovaču, ki je bil ónokraj gozda.

Josip stopi k grmu. Na róbu stene poklekne, prime se za grm ter se počasi sklóne. Tu pod grmom ugleda v skali luknjico in v njej mlade ptičke; bili so res užé godni.

„Pač so lépi ti ptički! Jednega bi rad imél!“ reče sam v sebi ter se še bolj sklóne, da bi mogel z rokó segniti do gnezda. Ali preveč se je bil sklonil, teló se nagné čez rob in — — deček bi ležal v prepadu razbit, ako bi se ne bil čvrsto poprijel za grm. Zdaj je siromak visel v smrtnej nevarnosti. Iz vsega grla je kričal: „Joj! joj! pomagajte, pomagajte! Oče, mati,

Ivan! Jezus, Jezus!“ Ali zamán! Nikogar ni bilo blizu. Nekaj časa je takó preteklo. Moči so ga užé zapuščale, in ni se mogel več takó trdno držati za grmove veje.

Mrzel pot mu je pokrilo blede čelo, v glavi se mu je jelo vrteti. Še jedenkrat vzdikne, ali ne več takó glasno kakor poprej: „Oče, mati, Ivan! Pomagajte!“ —

Komaj izgovori besede, zasliši nad seboj neko šumenje.

„Oh Josip!“ vzdihne nekdo z žalostnim glasom. „Drži se, le še malo se drži!“ — — Bil je Ivan, katerega so oče poslali h kovaču vprašat, je-li užé oje napravil. Ko se je domov vračal, slišal je Josipa klicati in prišel je ravno v največje nevarnosti k njemu.

Ivan ni izgubil zavésti. Urno leže na tla, prime se z levo roko za drugo vejo grma, a z desno prime svojega brata za roko. Mogočni vladar mu je dal v tem hipu toliko moči, da je z lehkoto potegnil Josipa k višku ter ga otel gotove smrti.

Brez zavésti se je zgrudil Josip svojemu dobremu bratu v naročje, a ko se zopet zavé, pade na kolena pred njega, dvigne svoji roki k njemu ter reče: „Ivan! Ivan! Mene bi ne bilo več, ako bi me ne bil ti rešil; in jaz sem tebe sovražil, takó zelo sem te sovražil! Ivan, brat moj, odpusti mi!“ To rekši, oklenil se je bratovih nog ter je stokal: „Joj, joj! Glej, še danes sem hotel, da bi te bili tudi stariši sovražili, kakor sem te sovražil jaz. Ono lepo posodo sem jaz vrgel raz steno, nisi je ti, nisi! Ivan, odpusti mi, jaz te ne sovražim več!“

Ivan se nagne k njemu ter mu reče: „Jaz sem ti takój vse odpustil, ker te nikoli sovražil nisem.“ In oba sta se jokala samega veselja.

Josip je govoril resnico. Od te ure je bil ves drugačen in stariši so se zelo veselili te nove bratovske ljubezni.

Miljenko Devojan.

Domovina.

Beséda ljubša, nego tí, premíla domovína!

V ušésa môja ne zvoní, premíla domovína!

Nikdér ne najdem dražjega iména;

Nikdér mi sláje se ne zdí, premíla domovína!

A ves te nerazumni svét prezíra;

S tobój mi sree krvaví, premíla domovína!

Pod grmom tí vijólica sí tíha,

Ki vpógnena lepó diší, premíla domovína!

Če tudi védno te ohólstvo tláči,

Ljubézen môja ti gori, premíla domovína!

Le vzdrámi se, ker nóč užé minéva,

In za gorámi se dáni, premíla domovína!

Miljenko Devojan.